

Романова О.В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ОЦІНЮВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ ПОКАЗНИКІВ ЗВІТНОСТІ

Досягнення підприємством певного рівня економічної безпеки не можливо без забезпечення менеджменту інформацією про наявні матеріальні, нематеріальні, фінансові, людські ресурси та їх використання, результати функціонування його бізнес-структур, про ризики, що створюють небезпеку у внутрішньому та зовнішньому середовищі функціонування підприємства, без організації ефективної роботи служби економічної безпеки.

Л. В. Гнилицька визначає «управління економічною безпекою підприємства» як «здатність суб'єкта господарювання ефективно та безперервно здійснювати свою статутну діяльність на основі вживання сукупності взаємопов'язаних обліково-аналітичних та контрольних процедур, що дозволяють оптимізувати використання корпоративних ресурсів підприємства та нівелювати вплив загроз внутрішнього та зовнішнього середовища» [1]. Таке управління, на думку Д. Аллен і Р.Каралли, «повинно здійснюватися як в організаційному, так і в оперативному змістах та підвищувати адаптованість підприємства до умов оточуючого середовища», як цитує їх Є.Ю. Науменко [1].

При такому трактуванні, оцінювання дієвості системи управління економічною безпекою підприємства полягає в оцінці її основних елементів та розрахунку узагальнюючого показника. На наш погляд, система показників для оцінки рівня економічної безпеки має складатися із показників двох рівнів: *загальних показників*, які характеризують щонайменше: фінансову стійкість підприємства до ризиків та дисбалансів, які виникають в процесі господарювання (фінансова безпека); стабільність, безперервність та інноваційність виробничої діяльності підприємства, ефективність використання його виробничих потужностей (виробнича безпека); ефективність господарської діяльності (економічна безпека); ефективність використання людських ресурсів, якості

менеджменту підприємства (кадрова безпека). Та *галузевих показників*, які мають максимально точно висвітлювати галузеві аспекти діяльності підприємства. Описана система загальних показників для оцінки системи управління економічною безпекою підприємства та алгоритм їх розрахунку в системі показників звітності підприємств наведено в табл. 1.

Таблиця 1. Система загальних показників для оцінки рівня економічної безпеки

Показник	Розрахунок показника в системі показників звітності*	Джерело інформації
1	2	3
1. Фінансова безпека		
Коефіцієнт автономії	$k_{авт} = \frac{\text{ряд. 1495 ф. 1}}{\text{ряд. 1900 ф. 1}}$	фінансова звітність
Коефіцієнт фінансового ризику	$k_{ф.р.} = \frac{(\text{ряр. 1595} + \text{ряд. 1695} + \text{ряд. 1700}) \text{ ф. 1}}{\text{ряд. 1495 ф. 1}}$	фінансова звітність
Коефіцієнт швидкої ліквідності	$k_{ш.л.} = \frac{(A_1 + A_2)}{(\text{ряд. 1695} + \text{ряд. 1700}) \text{ ф. 1}}$ де $A_1 = (\text{ряд. 1160} + \text{ряд. 1165}) \text{ ф. 1}$; $A_2 = (\text{ряд. 1103} + \text{ряд. 1104} + \text{ряд. 1120} + \text{ряд. 1125} + \text{ряд. 1130} + \text{ряд. 1140} + \text{ряд. 1145} + \text{ряд. 1155}) \text{ ф. 1}$	фінансова звітність
Коефіцієнт покриття	$k_{пок} = \frac{(\text{ряр. 1300} - \text{ряд. 1095}) \text{ ф. 1}}{(\text{ряд. 1900} - \text{ряд. 1495}) \text{ ф. 1}}$	фінансова звітність
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$k_{ман} = \frac{(\text{ряр. 1495} - \text{ряд. 1095}) \text{ ф. 1}}{\text{ряд. 1495 ф. 1}}$	фінансова звітність
2. Виробнича безпека		
Коефіцієнт оборотності запасів	$k_{об.з} = \frac{\text{ряд. 2050 ф. 2}}{1/2 (\text{гр. 3 ряд. 1101} + \text{гр. 4 ряд. 1101}) \text{ ф. 2}}$	фінансова звітність
Тривалість обороту запасів	$t_{об.з} = \frac{\text{Кількість днів в періоді}}{k_{об.з}}$	
Матеріалоемність	$M_e = \frac{\text{ряд. 2500 ф. 2}}{\text{ряд. 2000 ф. 2}}$	фінансова звітність
Енергоемність	$\frac{\text{анал. дані про витрати на тепло та електроенергію}}{\text{ряд. 2000 ф. 2}}$	внутрішня/ фінансова звітність
Виробничий потенціал	$(\text{ряд. 1010} + \text{ряд. 1101} + \text{ряд. 1102}) \text{ ф. 1}$	фінансова звітність
3. Економічна безпека		
Рентабельність продажу	$R_{GPM} = \frac{\text{ряд. 2090 ф. 2}}{\text{ряд. 2000 ф. 2}}$	фінансова звітність
Рентабельність виробництва	$R_{пв} = \frac{\text{ряд. 2090 ф. 2}}{\text{ряд. 2050 ф. 2}}$	фінансова звітність
Рентабельність власного капіталу	$R_{ROE} = \frac{\text{ряд. 2350 ф. 2}}{1/2 (\text{гр. 3 ряд. 1495} + \text{гр. 4 ряд. 1495}) \text{ ф. 1}}$	фінансова звітність

Закінчення табл. 1

1	2	3
Фондовіддача	$R_{ROE} = \frac{\text{ряд. 2000 ф. 2}}{1/2 (\text{гр. 3 ряд. 1010} + \text{гр. 4 ряд. 1010}) \text{ ф. 1}}$	фінансова звітність
4. Кадрова безпека		
Середня кількість працівників	Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики	фінансова звітність
Коефіцієнт плинності кадрів	$\frac{\text{кількість звільнених працівників}}{\text{Середня кількість працівників}}$	внутрішня звітність
Продуктивність праці	$\frac{\text{ряд. 2000 ф. 2}}{\text{Середня кількість виробничого персоналу}}$	фінансова / внутрішня звітність
Прибутковість персоналу	$R_{HC} = \frac{\text{ряд. 2350 ф. 2}}{\text{Середня кількість працівників}}$	фінансова звітність
Частка працівників, які підвищили кваліфікацію	$\frac{\text{кількість працівників, які підвищили кваліфікацію}}{\text{Середня кількість працівників}}$	внутрішня звітність
Частка управлінського персоналу	$\frac{\text{кількість управлінського персоналу}}{\text{Середня кількість працівників}}$	внутрішня звітність
Якість управління підприємством	Структура грошових потоків підприємства: - добре: ((+) р. 3195 (-) р. 3292 (-) р. 3395) ф. 3; - нормальне: ((+) р. 3195 (-) р. 3292 (+) р. 3395) ф. 3; - кризове: ((-) р. 3195 (+) р. 3292 (-) р. 3395) ф. 3;	фінансова звітність

Джерело: складено автором на основі вивчення [2].

* В таблиці використано наступні умовні позначки: ряд. 1XXX ф. 1 – код рядка форми № 1; ряд. 2XXX ф. 2 – код рядка форми № 2; ряд. 3XXX ф. 3 – код рядка форми № 3.

Як бачимо, існуюча система показників фінансової (зовнішньої) звітності не може задовольнити інформаційні потреби всіх зацікавлених користувачів достовірною інформацією про рівень економічної безпеки підприємства. Тому першочерговим завданням управління економічною безпекою є формування системи показників внутрішньогосподарської звітності через усвідомлення галузевих особливостей виробництва та специфічних ризиків, що створюють небезпеку для підприємства, що дозволить оперативно реагувати на них.

Список використаних джерел:

1. Науменко Є. Ю. Механізм управління економічною безпекою підприємства в умовах кризи. *Молодий вчений*. – 2017. – № 6 (46). – С. 462–465.
2. Небава М. І., Міронова Ю. В. Економічна безпека підприємства: навч. посіб. – Вінниця: ВНТУ, 2017. – 73 с.